

**L'ÀLLAMENT ACÚSTIC EN ELS HABITATGES:
MÉS QUE UNA NECESSITAT, UN DRET**

Lluís Gallardo
Advocat i President de *Juristas contra el Ruido*

L'article 3r de la Llei (estatal) 38/1999, de 5 de novembre, d'Ordenació de l'Edificació, estableix el que s'anomenen "requisits bàsics de l'edificació" per tal d'entendre-la apta per a la funció a la qual es destina; en el nostre cas, l'habitatge. En aquest sentit, es regulen els esmentats requisits sense els quals una edificació no pot acollir la vida privada i íntima de les persones. Pel que fa, concretament a l'habitabilitat de l'edifici (apart de les condicions de seguretat de les persones, la funcionalitat de l'edificació), es detallen o distingeixen:

- la higiene, salut i protecció del medi ambient,
- l'estalvi d'energia i aïllament tèrmic,
- la protecció contra el soroll, de tal manera que el soroll que es percebi (dins l'habitatge) no posi en perill la salut de les persones i els hi permeti realitzar "satisfactòriament" les seves activitats

El fet que la protecció contra el soroll de l'edificació hagi de ser "satisfactori" per a la realització de les activitats domèstiques (però no per això tan vitals com ho és el descans) comporta endinsar-nos en el concepte mateix de la intimitat i la privacitat domiciliària i comprovar, segons l'experiència recollida per entitats com l'ACCCA, si la legislació actualment vigent permet donar per complimentat aquest requisit bàsic de l'edificació (que l'aïllament acústic previst garanteixi la "satisfacció" de les activitats de les persones dins els domicilis privats). Abans, però, hem de donar un cop d'ull a la jurisprudència constitucional que ha interpretat el dret fonamental a la intimitat i a la privacitat domiciliària.

La sentència del Tribunal Constitucional núm. 22/1984, de 17 de febrer, ja destacà que

«... la interpretación de esta regla de la inviolabilidad del domicilio con ámbito de privacidad, que ha de quedar inmune a las invasiones o agresiones exteriores de otras personas, impone una extensa serie de garantías y facultades en las que se comprenden las de vedar toda clase de invasiones, incluidas las que puedan

realizarse sin penetración directa por medio de aparatos mecánicos, electrónicos u otros análogos» (Ft. Jc. 5è)

La sentència del mateix Tribunal, la núm. 57/1994, encara era més explícita o profunda, quan afirma que:

«5. A) El derecho a la intimidad personal consagrado en el art. 18.1 aparece configurado como un derecho fundamental, estrictamente vinculado a la propia personalidad y que deriva, sin duda, de la dignidad de la persona humana que el art. 10.1 reconoce. Entrañando la intimidad personal constitucionalmente garantizada la existencia de un ámbito propio y reservado frente a la acción y el conocimiento de los demás, necesario -según las pautas de nuestra cultura- para mantener una calidad mínima de vida humana (SSTC 231/1988, fundamento jurídico 3.; 179/1991, fundamento jurídico 3., y 20/1992, fundamento jurídico 3).»

La qual cosa confirma la posterior núm. 202/1999, de 8 de novembre, « este derecho fundamental se halla estrictamente vinculado a la propia personalidad y deriva, sin ningún género de dudas, de la dignidad de la persona que el artículo 10.1 CE reconoce»

Posteriorment es torna a recordar en una posterior sentència, de 10 de juliol de 2000: el dret fonamental a la intimitat implica

«la existencia de un ámbito propio y reservado frente a la acción y el conocimiento de los demás, necesario, según las pautas de nuestra cultura, para mantener una calidad mínima de la vida humana»

En tot cas, el domicili privat, inviolable atès l'art. 18.2 de la Constitució espanyola de 1978, és

«el espacio en el cual el individuo vive sin estar sujeto necesariamente a los usos y convenciones sociales y donde ejerce su libertad más íntima [por todas, Sentencia del Tribunal Constitucional 171/1999, de 27 de septiembre, F. 9 b)]»

La jurisprudència citada i reproduïda en part té la seva causa o origen en el plantejament de supòsits d'afectació a la intimitat i inviolabilitat del domicili provocades per la penetració física de persones o bé per la captació d'imatges o sons dins el domicili (normalment, en diligències penals d'investigació de delictes,

detencions de presumptes delinqüents, etc). Quan s'havia plantejat la violació d'aquests drets fonamentals per motiu de la pol·lució ambiental (i el defectuós control administratiu de la mateixa), el mateix Tribunal Constitucional rebutjava aquestes demandes per considerar-les “manifestament” mancades de fonament, així com que donar-hi lloc a aquestes reclamacions dins el text constitucional i llur interpretació per a entendre lesionats els drets fonamentals a la intimitat i privacitat domiciliària (sense perjudici d'afectar la salut) això vindria a “desnaturalitzar” els esmentats drets.

Tot això fins la sentència “López Ostra contra Espanya”, del Tribunal Europeu de Drets Humans, de desembre de 1994.

Arrel de dita sentència del Tribunal d'Estrasburg, la qual deixa assentat que les agressions ambientals, encara i no poder ser negatives per a la salut de les persones, poden suposar la fallida del dret bàsic a gaudir del domicili, la sentència del TC núm, 119/20001, de 24 de juny, assenyala que vers als de la intimitat i inviolabilitat del domicili es conclou que

«una exposición prolongada a unos determinados niveles de ruido, que puedan objetivamente calificarse como evitables e insoportables, ha de merecer la protección dispensada al derecho fundamental a la intimidad personal y familiar, en el ámbito domiciliario, en la medida en que impidan o dificulten gravemente el libre desarrollo de la personalidad, siempre y cuando la lesión o menoscabo provenga de actos u omisiones de entes públicos a los que sea imputable la lesión producida» (Ft. Jc. 6è STC 119/2001).

Confirmat per la posterior 16/2004.

Observem, per tant, un canvi o evolució en el concepte jurídic-constitucional de la intimitat dins el domicili i no de manera casual, ja que allò indicat pel TEDH es pot considerar lògic (sobretot pels que hem patit la contaminació acústica dins el propi domicili): la intimitat no és més que el dret a estar sol o en llibertat dins la llar, realitzant allò que es desitja o necessita, sense interferències alienes no justificades. Per això, la intromissió del soroll (que, no es pot obviar, no és altra

cosa que l'expressió física d'una activitat humana) constitueix també una violació dels drets fonamentals de l'art. 18 de la Constitució.

La reducció del concepte de la intimitat no era més que un greuge inconstitucional i contrari al Conveni Europeu de Drets Humans, i que únicament tenia cabuda en mentalitats encara dominades per un excessiu rigorisme en l'aplicació literal de la norma constitucional.

A partir de la sentència TC de 24 de maig de 2001 s'integra el contingut ambiental de protecció de l'entorn en el dret a la intimitat i a la privacitat domiciliària. Així, la intimitat, com a concepte nuclear de l'art. 18 CE, també protegeix enfront d'agressions externes al domicili i en tant que la pol·lució ambiental, a partir de cert llinar que resulti gravós o molest dins l'habitatge, disturba el lliure desenvolupament de la persona (descans, lleure, etc) s'afecta, per tant, un aspecte vital de la seva vida com ho és el dret a estar sol.

La responsabilitat de dita afectació, del disturb a la intimitat, ho és tant respecte de la persona causant com a la que té l'obligació de prevenir, vigilar i fer corregir dites agressions ambientals, és a dir, l'Administració pública competent a l'efecte.

En la temàtica de l'aïllament acústic d'edificacions destinades a habitatges, només es coneix una sentència al País Valencià que anul·là una llicència de primera ocupació per no haver comprovat determinats aspectes de l'edifici, entre aquells la insonorització (que en aquell cas era per sota dels mínims exigits per la normativa).

La norma de la Llei 38/1999 fa referència, i pretén protegir, drets fonamentals que s'exerceixen dins la llar, típicament la intimitat. Però ho fa pensant, primerament, en les obligacions del constructor, promotor i arquitecte de l'edificació. A la tradició jurídica espanyola no és aplicable la doctrina alemanya coneguda com "Drittwirkung", o sia la reclamació efectiva enfront de vulneracions de drets fonamentals per part de particulars i entre particulars. Més enllà de la legislació

específica com ho és la Llei Orgànica 1/1982, de protecció dels drets a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge, a Espanya no s'aplica dita doctrina.

La norma estatal sobre edificació detalla, com hem vist, que en la protecció contra el soroll l'edificació haurà de garantir, a més de la salut de les persones, que aquestes puguin desenvolupar les seves activitats dins la llar "satisfactòriament".

El nivell de satisfacció que es pot exigir als responsables de l'edificació i, subsidiàriament, als ens públics encarregats del seu control, ve donat i predeterminat per la legislació sectorial sobre condicions mínimes d'edificació, concretament, per la coneguda NBE-CA 88, és a dir, la norma bàsica d'edificació, condicions acústiques. No cal recordar que els nivells d'aïllament acústic que estableix aquesta norma (un decret, norma merament reglamentària) són mínims i, diríem, es troben per sota de la qualitat ambiental que hauria de garantir un habitatge que a l'actualitat la seva adquisició en propietat suposa la subjugació als interessos econòmics de les entitats bancàries gairebé de per vida.

La qualitat ambiental que protegeix la normativa "bàsica" mitjançant els mínims d'aïllament són tan baixos que resulta freqüent rebre consultes de l'estil següent:

«acabo de comprar un habitatge que m'ha costat una hipoteca de 30 anys, i sento el meu veí com ronca, o encén el llum de matinada ... », o d'altres activitats més íntimes.

Si es procedeix a una comprovació de laboratori per a verificar el grau d'aïllament, es demostra que la construcció compleix aquells mínims i, per tant, la reclamació està condemnada al fracàs (no per falta de raó, sinó perquè la legislació és molt deficient i poc restrictiva amb el sector de la construcció, almenys pel que fa a les condicions acústiques).

Davant aquest exemple podem concloure que ni les construccions són pensades des del punt de vista de qualitat ambiental acústica (probablement perquè això representaria costos econòmics sobreafegits) ni la legislació sectorial pot garantir la "satisfacció" de les activitats privades dels ciutadans.

La insuficiència de la normativa, un cop constatada a la pràctica, avalada per informes i pericials, i un cop contrastada amb normatives autonòmiques de l'Estat espanyol i d'altra estrangera que davant de la mateixa problemàtica han adoptat d'altres solucions (concretament, de major exigència, de l'estil de la proposada en el Codi Tècnic de l'Edificació, encara en tràmit), l'Associació *Catalana contra la Contaminació Acústica* (www.sorolls.org) i *Juristas contra el Ruido* varen sol·licitar tant del Parlament de Catalunya, com de la Generalitat, Dpt. de Medi Ambient i Habitatge, que es procedís a la reforma de la Llei 16/2002, de protecció contra la contaminació acústica, i del Decret 259/2003, de 21 d'octubre, sobre requisits mínims d'habitabilitat en els edificis d'habitatges i de la cèdula d'habitabilitat, ja que la primera no contempla una acció administrativa de control rigorós en el compliment de les condicions ambientals d'habitabilitat d'edificis i el segon es remet, per a atorgar la cèdula d'habitabilitat, a les NBE en allò referent a les condicions acústiques i tèrmiques.

La reforma de la Llei 16/2002 va ser rebutjada per tots els grups polítics parlamentaris, excepte un (de l'oposició, que va sol·licitar l'inici del debat parlamentari escaient a dits efectes de reforma legislativa), i la reforma del Decret va ser desestimat per la Conselleria de Medi Ambient i Habitatge.

Resulta interessant, per copsar el grau de problemàtica, consultar el web de l'ACCCA que al seu apartat "Destaquem" té un apartat específic titulat "*per una millor qualitat acústica a la nostra llar*"